

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2013

Förbundsordföranden har ordet:

2013 blev ett år då vi åter påmindes om att journalistyrket är ett av världens mest utsatta. Internationella journalistfederationen, IFJ, redovisade att minst 120 journalister dött i tjänst under året. Under året rapporterades dessutom löpande hur journalister närmast utgjorde måltavlor i riskabla miljöer. Och i årets slutskede meddelades att två svenska kolleger förts bort i inbördeskrigets Syrien. Deras öde var länge okänt, men som vi nu vet fick detta ett lyckligt slut strax efter årsskiftet. Många andra kolleger hålls dock fortfarande som gisslan i Syrien.

Det är tydligt att journalister även i Sverige allt oftare utgör måltavlor. Förbundets återkommande undersökning om kränkningar, påtryckningar och hot mot journalister visade en tydlig ökning av detta problem. Fyra av tio journalister angav att de utsatts för trakasserier eller andra påtryckningar. Och kanske ännu värre: var fjärde menade att detta påverkat deras sätt att bevaka frågor därefter. Påtryckningarna leder alltså till att vi tystar oss själva. En logisk utveckling i ett samhälle där rättsväsendet inte tagit dessa trakasserier på allvar. Nio av tio utsatta journalister valde att inte polisanmäla. Så kan det inte få fortsätta.

Men att vi är en utsatt yrkesgrupp är ju å andra sidan också ett bevis på vår vikt. Och journalistiken fortsatte även under detta år att skörda nya framgångar, med en rad viktiga avslöjanden. Många av dessa avslöjanden var och är outhärliga för en positiv utveckling av vårt samhälle.

Samtidigt fortsatte även i fjol den strukturomvandling som lamslår stora delar av vår bransch. Listan på medieföretag som minskar kostnaderna genom nerdragningar blir allt längre. Många medlemmar förlorade sina jobb. När mediehusen löpande minskar sina redaktioner bygger de istället allt större andel av sin verksamhet på lösa förbindelser. Frilansar, visstidare, bemanningsbolag och produktionsbolag blir allt vanligare, och innebär nya utmaningar för en lönekartell som Journalistförbundet. Här återfinns ju de journalister som är i störst behov av stöttning.

Även årets avtalsförhandlingar visade på motpartens svårigheter att anpassa sig till branschens utveckling, främst genom att arbetet mot ett gemensamt Journalistavtal frystes på arbetsgivarnas initiativ. Samtidigt kan konstateras att dagens fyra stora avtal nu är harmoniserade till mer än hälften av innehållet. Förhoppningsvis är motparten redo för nästa steg efter denna avtalsperiod.

Vi kan dock redan nu glädjas åt det nya avtalets överenskommelse angående en ny löneprocess. Ett av förbundets tydligaste mål har varit att komma till rätta med lönestagnation och godtyckliga strukturer för lönebildning. Den nya processen innebär att vi tillsammans med arbetsgivarna nu kan motverka detta på bästa sätt.

Avtalsförhandlingarna inom bemanningsområdet innebar också att vi kunde flytta fram positionerna. Genom att kräva lokala avtal för tillgänglighetsfrågorna, och tillsätta ett avtalsråd för att övervaka utvecklingen, stärkte vi våra klubbars möjlighet att påverka sin vardag. Ett viktigt steg i en tid där allt fler fackförbunds lokala organisationer försvagas. Journalistförbundets verksamhet bygger på våra klubbars

styrka, och så måste det förbli.

Under året har även frilansavtalen förhandlats. Dessa förhandlingar avslutades dock inte, i skrivande stund väntar slutförhandlingar under 2014. Det är dock en framgång i sig att få Almega att diskutera en utveckling av avtal för en grupp som arbetsgivarna normalt inte vill diskutera i kollektiva termer.

Frilansrekommendationen omarbetades också rejält under året och försågs dessutom med en kalkylator för att underlätta rätt arvodering. Arbetet har pågått under större delen av 2013 och förslaget fastställdes av FS under hösten. Nu ser vi fram mot en framgångsrik implementering under 2014.

Avslutningsvis måste också sorgligt nog konstateras att 2013 blev ytterligare ett år då den svenske journalisten och författaren Dawit Isaak hölls inspärrad i Eritrea utan rättgång. Men kampen för hans frigivande fortsätter.

Jonas Nordling

Yrkesetiken är så mycket mer än vägledning

Ulrica Widsell, ordförande i Yrkesetiska nämnden, YEN

Yrkesetik är så mycket mer än ett antal punkter med vägledning för hur Journalistförbundets medlemmar bör jobba. Yrkesetik är ett ansvar, både när det gäller integritet och de egna arbetsmetoderna. Yrkesetiken är också en kvalitetsstämpel på journalistiken som ger trovärdighet och förtroende gentemot läsare, lyssnare och tittare. Därför är etiken också ett gemensamt intresse att vårda för utgivare och oss journalister.

Under året var etikdebatten livligare än på länge, dels i samband med planerna på en samlad Medieetisk nämnd dels för att suget efter att diskutera journalistisk kvalitet och villkoren för vårt arbete växer hos medlemmarna i takt med de nedskärningar som gjorts på många redaktioner och på en hårdnande frilansmarknad.

Förbundsstyrelsen lade i maj fram ett förslag om hur en Medieetisk nämnd kan skapas, en nämnd som granskar både innehåll och arbetsmetoder. Utgångspunkten i förslaget är att i ett första steg föra samman anmälningsfunktionerna till en samlad MO, Medieombudsman – något som skulle underlätta för allmänheten – men behålla regelverken från dagens Granskningsnämnd, Pressens opinionsnämnd och Yrkesetiska nämnden. I ett senare skede kan ett gemensamt regelverk mogna fram. Yrkesreglerna och granskningen av enskilda journalister skulle föras över till den gemensamma nämnden. Det gör det möjligt att pröva alla journalister, inte bara våra medlemmar.

Självklart ingår Journalistförbundet i en sådan ny gemensam nämnd, på samma sätt som vi i dag utser ledamöter till Pressens opinionsnämnd. Lika självklart är det för mig att Journalistförbundets yrkesetiska arbete skulle fortsätta och att etiken även i fortsättningen är en av förbundets mest prioriterande frågor.

Journalistförbundets medlemmar värderar yrkesetiken högt. Det var mycket glädjande

att den medlemsundersökning som förbundet genomförde under hösten visade att medlemmarna anser att yrkesetiken är utomordentligt viktig och medlemmarna tycker att förbundet jobbar med yrkesetiken på ett bra sätt, ”över medel” på betygsskalan i undersökningen.

Otryggheten breder ut sig i vår bransch. Det oroar mig att det kan göra journalister tystare och risken finns att nödvändiga etiska diskussioner dämpas. Tidsbrist och stress är mörka orosmoln. Jag försöker i de här sammanhangen peppa klubbar att ta upp yrkesetiken med sina redaktionsledningarna. I fackligt hårda tider behöver vi kanske mer än annars påminna oss om att vi också är ett yrkesförbund. Frilansmedlemmar vittnar om en allt tuffare tillvaro där behovet att kunna försörja sig gör att många tar pr- och kommunikationsuppdrag vid sidan av journalistiken, vilket naturligtvis väcker etiska frågeställningar.

Textreklam, kommersiella samarbeten mellan redaktioner och annonsörer, pr-byråers medvetna arbete för att få in sina budskap på nyhetsplats och deras nya vägar att få ut sina budskap utan journalistikens filter har också varit i mitt och nämndens fokus. I flera sammanhang har jag debatterat exempelvis content marketing, storytelling och olika former av reklambudskap som skraddarsys i journalistisk kostym.

Medlemmar jag träffat tar upp att de allt oftare förväntas utföra uppdrag som gäller kampanjer eller evenemang som den egna redaktionen står bakom. Gränsen mellan journalistik och marknadsföring blir suddig. Trovärdigheten är det vi måste värna i alla dessa sammanhang – och tydligheten. Det ska inte vara svårt att skilja reklam och journalistik åt.

Yrkesreglerna har varit i stort sätt de samma i snart femtio år, samtidigt som medielandskapet och våra arbetsvillkor förändrats oerhört mycket. Yrkesetiska nämnden har skickat ut ett diskussionsunderlag till klubbar och direktmedlemmar i förbundet för att få synpunkter på yrkesreglerna. Upplevs de som relevanta? Behöver de uppdateras? Yrkesreglerna bör hänga med sin tid.

Fler anmälningar när de blev lättare att göra

YEN fortsatte även sitt utåtriktade arbete med att få igång yrkesetiska diskussioner genom att besöka Borås, Malmö, Stockholm och Helsingborg liksom Bokmässan och Mediedagarna (MEG) i Göteborg

Aktiviteterna hade olika form, allt från redaktionsträffar, paneldebatter, lunchmöten till speciella kvällar i form av ”afterworketik” där vi under en stunds fika diskuterat yrkesetiska frågor. Nämndens ordförande Ulrica Widsell och enskilda YEN-ledamöter har också deltagit i olika seminarier och debatter kring etikfrågor. Förbundets etikombudsman har hållit föreläsningar på flera journalistutbildningar, runt om i landet. YEN samarrangerade också en halv utbildningsdag med Sydsvenska Dagbladets redaktion i Malmö.

Yrkesetiken har fått en mer framträdande plats på förbundets hemsida. Bland annat kan man numera direkt via hemsidan göra en anmälan till YEN. Antalet anmälningar mer än fördubblades (jämfört med 2012). Under 2013 inkom 13 anmälningar. Nämnden behandlade fem, övriga avskrevs. Inga klander utdelades.

Året började med två intressanta möten ...

Stephen Lindholm, ordförande i Yttrandefrihetsgruppen:

FRA, Försvarets radioanstalt, kontaktade oss efter att jag och Sus Andersson i yttrandefrihetsgruppen skrev en debattartikel om behovet av källskydd. Vi kritiserade i debattartikeln den avlyssning och övervakning som bland andra FRA ägnar sig åt. FRA ville informera om sin verksamhet och lugna oss med försäkran om att de följer lagen och att vår kritik mot dem är våldsamt överdriven. Dessutom fick vi göra ett studiebesök på FRA.

Inte ens den mest konspiratoriskt lagde kunde ana omfattningen av amerikanska NSA:s övervakning på nätet som senare avslöjades. Det visade sig att också FRA, trots den försäkran vi fick, är en mycket viktig samarbetspartner i NSA:s spionerande i Europa. Det är allvarligt, även om regeringen försäkrar att samarbetet sker inom ramen för svensk lag.

Det positiva med dessa avslöjanden är att fler har blivit medvetna om vikten av källskydd och personlig integritet. Vi journalister har ett särskilt ansvar för att våra källor kan vara anonyma när de så önskar, vilket grundlagen föreskriver. Yttrandefrihetsgruppen har därför tillsammans med Utgivarna tagit fram en kurs i källskydd som vi erbjuder redaktionerna.

Det handlar inte bara om övervakning från säkerhetstjänster utan också om arbetsgivares möjlighet att i takt med den tekniska utvecklingen ha kontroll över vad deras anställda gör, var de gör det och med vilka de gör det. Ytterst handlar det om vilket samhälle vi vill ha. Årets avslöjanden om övervakning och avlyssning visar på behovet av att få igång en diskussion om de värderingar vår demokrati ska bygga på.

Detta blev inte mindre angeläget när riksdagen under året antog lagen om förbud mot kränkande fotografering och en lag som ökar möjligheten att hemligstämpla uppgifter hos våra myndigheter, med hänvisning till utrikessekretess.

Yttrandefrihetsgruppen har under året berömt regeringen för dess försvar av öppenheten inom EU. Samtidigt har vi kritiserat att offentlighetsprincipen fungerar allt sämre i Sverige. Det har blivit allt svårare att få ut handlingar från kommuner, landsting och regeringskansliet. Och det tar allt längre tid att få de handlingar som lämnas ut. Detta trots kritik också från JO och riksdagens konstitutionsutskott.

I slutet av året kom ett utredningsförslag om att utvidga meddelarskyddet till privat men offentligt finansierad verksamhet inom vård, skola och omsorg. Journalistförbundet vill ha meddelarskydd på hela arbetsmarknaden. Som ett första steg vill vi utvidga det till all offentligt finansierad verksamhet, oavsett om den drivs i offentlig eller privat regi.

Utredningens förslag har ändå visat att det är möjligt med meddelarskydd i privat verksamhet, vilket måste ses som en framgång med tanke på att tidigare regeringar har hävdats att det är omöjligt att ens presentera ett sådant lagförslag. Yttrandefrihetsgruppens sekreterare Pär Trehörning deltog som expert i utredningen.

Journalistförbundets medlemsundersökning visade att medlemmarna tycker att yttrandefrihet är en av de viktigaste frågorna för förbundet att arbeta med. Och medlemmarna gav högt betyg för de insatser förbundet centralt har gjort för att värna yttrandefriheten. Det är inte bara Yttrandefrihetsgruppens förtjänst. Förbundsledningen och kansliet har under året haft en hög profil i frågor om yttrandefrihet, källskydd och offentlighet. Att detta uppskattas av medlemmarna ger oss i Yttrandefrihetsgruppen ännu större energi i vårt arbete under supervalåret 2014.

Kamp för offentlighet och källskydd

EU:s arbete med att ta fram en ny dataskyddsförordning, det vill säga en ny personuppgiftslag, fortsatte. Yttrandefrihetsgruppen hade återkommande kontakter med såväl Justitiedepartementet som svenska europaparlamentariker för att försvara offentlighetsprincipen och medborgarnas rätt att ha tillgång till arkiv, som hotas med det nya förslaget. Inget beslut fattades i frågan.

En utredning som förbundet gjorde visade att antalet anmälningar till JO som rör utlämnande av allmänna handlingar närmast fördubblats under de senaste tio åren.

Under politikerveckan i Almedalen medverkade ledamöter ur Yttrandefrihetsgruppen vid flera seminarier, om källskydd, förslaget om kränkande fotografering och öppenheten i försvaret. Källskydd var dessutom temat på ett seminarium vid Mediemässan i Göteborg som samlade 100 personer och som dessutom spelades in av Utbildningsradion.

Kollektivavtal efter fyra månaders förhandlingar

Den gemensamma avtalsdelegation som valts på framtids- och avtalskonferensen i november 2012, samlades för ett inledande möte i februari. Avtalsdelegerade från samtliga avtalsområden gick tillsammans med förbundsstyrelsen igenom de avtalsmotioner som inkommit till kongressen 2011 och de krav som fastställts av avtalskonferensen 2012.

Förhandlingarna om nya avtal inleddes på allvar i mars. Det blev ganska tidigt klart att Medieföretagen hade stora problem att hålla ihop sina delegationer, med spretande kravlistor inom olika avtalsområden och svårigheter att se konstruktiva, gemensamma lösningar för framtiden.

Resultatet blev att Medieföretagen valde att fortsätta förhandlingar för varje avtalsområde för sig. Journalistförbundet stod dock fast vid synen att mediebranschen behöver moderna avtal med gemensamma regleringar oavsett medieslag och fortsatte därför i enlighet med kongressbeslut att arbeta med en gemensam delegation för samtliga avtalsområden. Delegationen fokuserade därefter på att söka lösningar i avtalen som kunde komma att accepteras på samtliga områden och, i enlighet med kraven från avtalskonferensen, att arbeta intensivt med lönesättningsfrågorna.

Den 11 juni kunde så ett treårigt avtal undertecknas för dagspressområdet, på totalt 6,8 procent. Avtalet innehåller en gemensam rekommendation om hur löneprocessen

bör gå till samt höjd individgaranti det första avtalsåret, höjda krontalsbelopp och sex månaders löneutfyllnad till föräldralediga. Journalistförbundet och Medieföretagen tydliggjorde också Utvecklingsavtalets betydelse i kollektivavtalet.

Den 14 juni kunde avtal tecknas med liknande innehåll även för tidskrifts- och etermedieområdena. Den 28 juni tecknades motsvarande avtal för public-service, där flera av de svårlösta frågorna lyftes över till arbetsgrupper att arbeta med under avtalsperioden.

De krav Journalistförbundet ställde för bemanningsavtalet väckte starkt motstånd hos motparten. Parterna kom överens om ajournering för att söka lokala lösningar på de mest brinnande frågorna, vilket gav ett positivt resultat. Den 28 juni tecknades ett avtal med samma rekommendation kring löneprocessen och lönehöjningar som i övriga avtal.

I förhandlingarna lyckades Journalistförbundet dessutom få tydligare reglering av varselvid skiftbyte och en ökning från tre till fem månaders löneutfyllnad för föräldralediga. Till skillnad mot avtalen som undertecknats på områdena i journalistavtalet är det sista året i det nya bemanningsavtalet uppsägningsbart. Parterna kom även överens om att tillsätta ett särskilt avtalsråd som under avtalsperioden ska se över regleringar, avtalstolkningar och vid behov föreslå förändringar.

Motsvarande förändringar infördes under senhösten i kollektivavtalet med Mediekompetens, men med ytterligare en månads löneutfyllnad för föräldralediga.

...men frilansförhandlingarna pågick hela året

I december 2012 inleddes förhandlingar med Medieföretagen om ett modernt, gemensamt frilansavtal, tänkt att gälla för alla frilansare som är medlemmar i Journalistförbundet och på alla företag med publicistisk och/eller redaktionell verksamhet som är medlemmar i Medieföretagen. (Sedan tidigare finns tre frilansavtal, för dagspress, tidskrifter och public service. Kommersiella etermedier omfattas för närvarande inte av något generellt frilansavtal.)

Under våren lade Medieföretagen fram ett förslag till nytt avtal som föreslogs omfatta även de områden som hittills varit oreglerade. Förhandlingarna fortsatte under våren, sommaren och hösten och i slutet av september lade Journalistförbundets förhandlingsdelegation (också vald på framtids- och avtalskonferensen 2012) fram ett eget förslag till avtal som sedan diskuterades vidare under hösten, men parterna kunde inte enas och stod relativt långt ifrån varandra i sina krav, vilket innebär att förhandlingarna fortsätter även under 2014.

Politiskt intresse för bättre bemanningsvillkor

Aktionsgruppen för bemanning hade under 2013 fyra möten och träffades dessutom löpande i samband med avtalsdelegationens möten. Gruppen fokuserade på hur vi bäst väcker opinion; uppdraget från förbundsstyrelsen var framför allt att bredda frågan politiskt. Representanter från gruppen har därför bland annat uppvaktat politiker i

arbetsmarknadsutskottet och deltagit i olika sammanhang i debatter kring bemanningsanställdas villkor och otrygga jobb.

En stor del av gruppens arbete ägnades åt avtalsförhandlingarna, där flera medlemmar också deltog i förhandlingsdelegationen. Gruppen jobbade med probleminventering, formulerade krav och fungerade som bollplank för förhandlarna. De viktigaste frågorna i bemanningsavtalen var tillgänglig tid och skiftindelning. Avtalsdelegationen fick igenom flera viktiga förändringar, bland annat fler månader med föräldralön, tydligare reglering av varseltid och ny löneprocess.

Parterna var också ense om att inrätta ett gemensamt avtalsråd. I rådet sitter två representanter vardera från Journalistförbundet och Medieföretagen. Avtalsrådet ska följa utvecklingen och ge de lokala parterna råd om hur avtalet ska tillämpas. I de fall det krävs kommer rådet även att kunna bestämma att en lokal part reglerar en särskild fråga och även bestämma hur avtalet ska tillämpas.

Aktionsgruppen har stöttat klubbarna i förhandlingar om lokala avtal om tillgänglig tid och skiftindelning. Under året utökades aktionsgruppen med en representant från nybildade bemanningsbolaget Schibsted Media. Gruppen har följt bildandet av det nya bemanningsföretaget Mittmedia Kompetens och stöttat såväl klubben inom det framtida kundföretaget samt den kommande sektionen på bemanningsföretaget. Aktionsgruppen kommer att utökas även med en representant från Mittmedia Kompetens.

I slutet av året skickades en enkät till alla bemanningsanställda medlemmar, en uppföljning av den enkät som genomfördes under 2011 men utökad med frågor om möjligheten att kombinera bemanningsanställning med föräldraskap. Resultatet kommer att presenteras under våren 2014. Under hösten påbörjades också arbetet med att samla in löner för en ny uppdaterad lönestatistik. Underlaget kommer från såväl bemanningsföretag som kundföretag. Även den statistiken kommer att presenteras under början av 2014.

Aktionsgruppens fortsatta arbete fastställdes i en handlingsplan som förbundsstyrelsen antog i oktober 2013. Fokus kommer även fortsättningsvis att ligga på att opinionsbilda samt att stötta de lokala klubbarna för att få till så bra lokala avtal som möjligt.

Ny frilansrekommendation – nu med kalkylator

Förbundsstyrelsen fastställde i oktober en helt ny frilansrekommendation och en så kallad frilanskalkylator, en elektronisk räknatur där frilansar kan räkna ut sitt arvode med hänsyn till kostnader i rörelsen, i jämförelse med en tänkt månadslön. Dessutom finns en ”baklängeskalkylator” som räknar ut vad ett arvodesförslag från uppdragsgivaren innebär i månadslön för en anställd.

Frilansrekommendationen är inte längre en minimirekommendation, utan ett riktmärke för arvodet. Den i kalkylatorn föreslagna arvodesnivån beräknas på den statistiska genomsnittslönen för anställda reportrar och fotografer i Stockholms län.

Rekommendationen har två timarvoden – en grundläggande nivå och en högre nivå för den som utför uppdrag som kräver multikompetens, exempelvis både bild och text, film och text osv. Rekommendationen utgår från att frilansar har F-skattesedel. Tidigare skrivning om att alla uppdrag innebar minst tre timmars arvodering är borttagen. I rekommendationen ingår en detaljerad prislista för arkivbilder.

Den nya rekommendationen gäller från och med 2014.

Frilanskalkylatorn hjälper frilansar att räkna ut ett individuellt arvode för ett specifikt uppdrag. Kalkylatorn tar höjd för kostnader för sociala avgifter, utrustning, pensionssparande, semester, sjukdagar med mera. De flesta uppgifterna i kalkylatorn kan ändras efter den enskilda frilansens behov.

Arbetsmarknaden fortsatt väldigt tuff för journalister

Under året varslades drygt 700 journalister om uppsägning, vilket är en minskning jämfört med 2012, då närmare 900 journalister blev varslade. Historiskt sett är det ändå mycket omfattande varsel två år i rad.

Även om det efter förhandlingar mellan arbetsgivare och Journalistförbundet inte blir fullt lika många som tvingas lämna sina jobb, är det en allvarlig signal som visar på stora förändringar på arbetsmarknaden.

Antalet hos Arbetsförmedlingen registrerade arbetslösa och arbetssökande journalister minskade trots detta något under året. Den sista december 2013 var drygt 400 journalister anmälda som helt arbetslösa. Samtidigt var drygt 1 400 journalister inskrivna på Arbetsförmedlingen och sökte arbete, men många försörjer sig genom vikariat eller timanställningar och är inte helt arbetslösa. Dessutom är det flera som har tillfälliga anställningar inom andra yrken.

Så kallad yrkesväxling, att man helt och hållet byter bransch, är något som troligtvis ökar även om det är svårt att se i statistiken. Det är vanligare att kvinnor lämnar journalistiken helt, liksom det vanligtvis är män som utgör den större delen av gruppen långtidsarbetslösa journalister.

Förbundet har under året arbetat aktivt för att påverka Arbetsförmedlingens arbete med att på olika sätt stödja arbetssökande journalister. Det sker bland annat genom representation i Arbetsförmedlingens branschråd för ord och media och Rådet för kulturarbetsmarknaden, som också tillhör Arbetsförmedlingen och där representanter från kultur- och mediebranschens olika organisationer finns med. Kring arbetsmarknadsfrågor arbetar förbundet också aktivt tillsammans med KLYS och TCO.

Branschfrågor och ökad otrygghet i fokus för kommunikationen

Journalistförbundets kommunikation under 2013 lade stort fokus på branschfrågor som mediernas utveckling, yttrandefrihet, etik och journalisters ökade otrygghet. Under året presenterades ett antal olika förslag som på olika sätt syftade till att stärka en bransch i kraftig strukturuomvandling. Förbundets förslag om alternativa sätt att

finansiera journalistiken, en ny gemensam medieetisk nämnd och ett förändrat presstöds har debatterats i artiklar, seminarier, intervjuer och förbundets egen podcast, Journalistpodden.

De otrygga jobben i mediebranschen uppmärksammades tydligast med den riksomfattande kampanjen "Vem tjänar på otrygga jobb?", där radio- och TV-distriktet i Stockholm räknade antalet journalister som hade otrygga anställningar. Frågan om de otrygga jobben, framför allt för visstidsanställda och bemanningsanställda, var i fokus hela året och kommer att vara en prioriterad fråga även 2014.

Den ökande otryggheten för journalister syntes även tyvärr på andra håll. En enkät bland medlemmarna visade att knappt fyra av tio någon gång blivit utsatta för kränkningar, påtryckningar eller trakasserier från sin publik under de senaste fem åren. Frågan debatterades också i en livesänd hearing i riksdagen och i flera intervjuer och seminarier. Förbundets nya riktlinjer för att förebygga hot mot journalister spreds till journalistklubbar och redaktioner.

Förbundet genomförde en stor medlemsundersökning, som visade vilka frågor medlemmarna tycker är viktigast och hur bra förbundet arbetar med olika frågor. Undersökningen ger förbundet ett bra verktyg i arbetet med att planera verksamheten och kommunikationsinsatserna under 2014.

Av totalt 35 frågor/områden ansågs elva av majoriteten av medlemmarna särskilt viktiga att arbeta med: yttrandefrihet, yrkesetik, upphovsrätt, anställningstrygghet, social trygghet, löner och arvoden, stöd till egna företagare (frilansar), förhandlingshjälp, kollektivavtal, hög servicenivå och att ge värde för medlemsavgiften.

Under 2012 lanserade förbundet en ny webbplats och under 2013 har arbetet med att utveckla användarvänlighet och funktionalitet fortsatt. Antalet unika besökare på webbplatsen ökade markant under året – 208 278 under 2013 jämfört med 153 763 under 2012.

Sociala medier blir en allt viktigare kanal för Journalistförbundet. Vår närvaro på exempelvis Facebook och på Twitter är nödvändig för att direkt kommunicera och diskutera olika frågor med medlemmar och andra intressenter. Ett tydligt exempel är den crowdsourcing som skedde bland medlemmar i Facebook-gruppen "SJF:s Kongress 2014" inför förbundsstyrelsens arbete med att ta fram ett förslag till ny handlingsplan och nytt idéprogram.

Nya kurser på beställning

Under hösten färdigställdes ett nytt utbud av lokala och regionala kurser, på beställning av distriktsordförandekonferensen 2011. I kursutbudet ingår såväl fackliga frågor som yrkesfrågor. Kurserna riktar sig till såväl förtroendevalda som medlemmar.

Kurserna kan beställas av distrikten och genomförs av personal från förbundskansliet. De ska kunna genomföras under maximalt en dag och/eller under en kväll.

Kursutbudet är tänkt att vara dels ett komplement till förbundets centrala kurser, dels ett led i kompetensutvecklingen för medlemmarna.

Ett eget förslag till nytt presstö

Den statliga presstödskommittén, som tillsattes i december 2011, slutförde sitt arbete under 2013. Medan det fortfarande pågick lade Journalistförbundet fram ett eget förslag om ett redaktionellt produktionsstöd i stället för det nuvarande stödet (driftstöd och produktionsstöd till framför allt papperstidningar).

Journalistförbundets föreslagna stöd

- kan sökas av verksamheter med reguljär nyhetsförmedling eller allmänpolitisk opinionsbildning som huvudsaklig uppgift,
- baseras på mottagarens faktiska utgifter för redaktionell verksamhet,
- uppmuntrar och stöttar nya utgivare och
- är neutralt inför kanal och distributionsform.

Som väntat lade dock presstödsutredningen i september fram ett förslag med bara små förändringar i den gällande ordningen. Distributionsstödet och det särskilda driftstödet till storstadstidningar försvinner, men i huvudsak består systemet. Utredningens ordförande reserverade sig mot förslaget, med hänvisning till att det inte anpassats till en förändrad mediemarknad. Förslaget fick också mycket kritik av såväl utredningens egna experter som berörda parter.

Färre medlemmar när arbetsmarknaden viker

Journalistförbundet minskade med totalt 204 medlemmar under året. Den 31 december 2013 hade förbundet totalt 17318 medlemmar.

Antalet yrkesaktiva medlemmar minskade med 271 under året. Trenden känns igen från de senaste åren och kan delvis förklaras av att många medlemmar går från att vara yrkesaktiva till att bli seniorer, men situationen på arbetsmarknaden är tyvärr en starkt bidragande orsak till att många journalister nu lämnar yrket.

Rekrytering av nya medlemmar för att behålla vår höga organisationsgrad fortsätter att vara en högt prioriterad fråga för förbundet.

Internationellt samarbete – på alla nivåer

Nordiskt, europeiskt och globalt samarbete med andra journalistförbund är självklart för Journalistförbundet. Flera frågor – såväl traditionellt fackliga som specifika yrkesfrågor – diskuteras och avgörs på internationell nivå. Framför allt genom arbetet i EFJ, Europeiska Journalistfederationen, får vi information om och kan påverka för oss viktiga frågor. Arne König lämnade i maj uppdraget som EFJs ordförande, efter nio år på posten och efterträddes av Dansk Journalistforbunds ordförande Mogens Blicher Bjerregaard. Anita Vahlberg utsågs samtidigt till ny ledamot av Finance Commission (förtroendevald revisor).

IFJ, Internationella Journalistfederationen, höll kongress i juni. Den präglades tyvärr av misstro, framför allt mellan IFJs ledning och olika förbund. President Jim Boumelha omvaldes i ett reglementsvidrigt val, där fler röster avgavs än det fanns kongressombud. Kongressen beslutade ändå att godkänna valet (samtliga nordiska förbund röstade emot).

Journalistförbundet fortsätter att tillsammans med IFJ driva projekt för att bygga upp journalistförbund i olika länder och regioner, med ekonomiskt stöd av LO/TCO Biståndsnämnd (som i sin tur stöds av SIDA). Ca sex miljoner kronor av biståndsmedel förmedlades till dessa projekt i Afrika, Asien, Latinamerika och Östeuropa.

Samarbetet inom NJF, Nordiska Journalistförbundet, ger oss ökad tyngd på europeisk och global nivå och värdefullt informationsutbyte. Det svenska ordförandeskapet (som inleddes hösten 2011) avslutades i september, även det överlämnades till Mogens Blicher Bjerregaard och Dansk Journalistforbund. Jim Boumelha var inbjuden till detta möte för att diskutera förtroendekrisen inom organisationen.

Förbundet deltar på olika sätt i arbete för att få fångslade journalister fria runt om i världen – genom protester, vädjanden och kampanjer tillsammans med andra organisationer.

Ett exceptionellt stipendieår

Inför 2013 fattade förbundsstyrelsen beslut om att på kort tid, helst under året, dela ut stipendier i sådan omfattning, att det under ett antal år ackumulerade överskottet av upphovsrättsmedel om lite drygt 20 miljoner kronor, skulle komma upphovsrättshavarna till del.

Journalistförbundet får upphovsrättsmedel från upphovsrättsorganisationerna Bonus Presskopia och Copyswede. Journalistförbundet har i uppdrag att använda pengarna till stipendier (och för att bevaka upphovsmännens rätt till ersättning).

Under året utdelades ett utökat antal språkstipendier, Riva- och La Serra-stipendier och Aten-stipendier inklusive kontantstipendier om 15 000 kronor till varje enskild stipendiat. Även utbildnings- och kompetensutvecklingsstipendier, som delades ut till så många som möjligt, bidrog till att det stora överskottet i princip eliminerades.

Under året skapades och infördes också ett flexibelt stipendieupplägg där stipendierna kan varieras, kopplat till hur mycket upphovsrättsmedel som kan delas ut under ett enskilt år. Det innebär ett hållfast system för framtidens stipendieverksamhet, kombinerat med ekonomisk överblickbarhet.